

Курочка В.М.
*асистент,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ

Актуальність теми обумовлена потребою вдосконалення існуючих методів викладання іноземних мов для поліпшення іншомовних навичок та умінь з метою реалізації соціального замовлення українського суспільства в умовах глобалізації. Повернення України до світової спільноти в результаті геополітичних змін, глобалізаційні виклики і шанси, можливості безвізу – всі ці фактори підвищує затребуваність мовних компетенцій, вимагають перегляду як загальної методології так і конкретних методів викладання іноземних мов.

Метою роботи є огляд комунікативного методу вивчення іноземних мов та зауваження деяких аспектів, які потребують творчого опрацювання та ситуативного уточнення для його оптимізації, оскільки на сьогодні цей метод не тільки активно застосовується в процесі вивчення іноземних мов, але і набуває статусу основного як на мовних курсах, так і у школі та в системі вузівської освіти.

Зароджується комунікативний метод в Західній Європі 60-х років, а точніше в Великобританії, коли англійська мова ставала міжнародною, та в ФРН, де збільшувалась кількість робітників з інших країн, які не володіли німецькою мовою. Метою занять з іноземної мови стає перш за все розвиток комунікативних компетенцій, оскільки виникає гостра потреба за недовгий проміжок часу підготувати учасників навчального процесу до спілкування і взаєморозуміння в реальних ситуаціях. Згодом, в умовах об'єднання Європи, виникає потреба уніфікації навчального процесу: в 1971 Рада Європи доручає групі спеціалістів розробити новий підхід до вивчення іноземних мов, що став би основою викладання в усіх країнах Європи. З 80-х років комунікативна спрямованість навчання утверджується в якості основи західноєвропейської методики опанування іноземних мов, а згодом стає відомою та набуває популярності на пострадянських теренах, і зокрема, в Україні.

В рамках комунікативного методу навчальний процес організовується за реальними першочерговими побутовими та соціальними сферами спілкування. Мовленнєвий акт стає не тільки метою процесу вивчення іноземної мови, але і засобом навчання: на заняттях вивчаються не окремі слова, а вирази, сприйняття і закріплення яких має ситуативно-рольовий характер. Навчання розглядається як цілісний комунікативний процес, а не його схематично-теоретичний виклад або імітація. Рольові ігри, ситуації, обговорення різних тем і питань в групах, – все це допомагає правильно висловити думку, побудувати речення так, щоб вони були максимально зрозумілими та інформативними.

Комунікативний метод націлений на досягнення наступних цілей:

- опанування комунікативної компетенції

- автентичне використання мови
- розвиток різнобічних комунікативних умінь, що базуються на знанні географії, історії та культури країни, мова якої вивчається
- розвиток всіх чотирьох мовних компетенцій: аудіювання, говоріння, читання та письмо [1, с. 120].

Слід зауважити, що для досягнення максимального ефекту використання можливостей комунікативного методу необхідно приймати до уваги і в залежності від мети і конкретної ситуації, вирішувати такі аспекти як подання і закріплення граматики, виправлення помилок в навчальному процесі та допустимість використання рідної (чи іншої загальнозрозумілої) мови.

Комунікативний метод приходить на зміну граматично-перекладного, де граматика була на першому місці, а мовленню увага не приділялась. Завдяки комунікативному методу цей недолік подолано, але виникають проблеми зі знанням та використанням граматики, тому що досить поширеною є думка щодо важливості взаєморозуміння учасників акту мовлення, а граматиці не приділяється суттєвого значення. Але оскільки граматика є свого роду каркасом мови, без розуміння її форми, ролі використання та функції, мовна компетенція не може бути достатньою, за винятком найпростіших ситуацій. Раніше при вивченні граматики застосовувався експліцитний підхід (з поясненням правил), в комунікативному методі граматика вивчається переважно імпліцитно (без пояснення правил).

При виборі методу подачі матеріалу, його закріплення, викладач керується своїм розумінням мети навчання, шляхами її реалізації, реальними потребами студентів, особливостями мовного матеріалу, знанням психологічних механізмів, які лежать в основі вивчення мови [2, с. 24]. Тому шлях і об'єм вивчення граматики необхідно корелювати відповідно до мети навчання, реальних потреб групи, ступеню складності матеріалу; не уникаючи при комунікативному методі експліцитного подання граматики.

Важливим аспектом оптимізації навчального процесу є і ситуативне виправлення помилок. Багато хто вважає, що не слід переривати говоріння учасників комунікації для виправлення помилок, прерогатива надається можливості здійснювати мовлення. Це зменшує якість мовної компетенції та призводить до зниження конкурентоздатності студентів на ринку праці, при здачі ними екзаменів міжнародного рівня.

Необхідно звернути увагу і на використання в рамках комунікативного методу рідної або іншої загальнозрозумілої мови. Зняття заборони використання рідної мови економить час при засвоєнні граматики, підвищує розуміння і дає змогу уявити мовні нюанси. Як слушно зауважив академік Щерба, рідну мову можна вигнати з аудиторії, але її не можна вигнати голови студента [3, с. 62].

Висновки. Важливим у вивченні іноземної мови в рамках комунікативного методу є не чистота методу, а опанування іншомовної компетенції, чому служить доцільна і відповідальна свобода закріплення граматики, виправ-

лення помилок та використання рідної (іншої загальнозрозумілої) мови в рамках комунікативного методу.

Список використаних джерел:

1. Janikova Věra. Aktuelle Trends in der Ausbildung der Fremdsprachenlehrer und-lehrerinnen. In *Lehrer/-innenbildung in Europa*. Wien: LIT Verlag. 2011. S. 119–125.
2. Витлин Ж. Л. Эволюция методов обучения иностранным языкам в 20 веке / Ж. Л. Витлин. – ИЯШ, 2001, № 2. С. 23–29.
3. Щерба Л. В. Преподавание иностранных языков в средней школе. М., 1947.

Natorina A.O.

PhD (Economics),

SSI «Institute of Educational Analytics»

HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Today, the globalization of the world economy has accelerated. Already the information society has caused borders to cease to exist, and if one has access to an information network it is possible to get information from it and share newly created things with many people. In this way, the information revolution has provided rapid access to knowledge and spurred the creation of new knowledge. This also contributes to the production of new wealth and services. The development of information technology has diversified the forms of higher education, and on the one hand is connected to improved quality and expansion to a wider target of students (JICA, 2004). However, the information technology gap within and among countries is causing a new gap in higher education. Therefore, many scientists and researchers consider different aspects of the construction of the education system in their works. Today, a pressing issue is the study of ways to improve the quality of higher education in the country.

Education in general, and higher education in particular, is a force for individual growth, societal progress and cultural development. Education contributes to economic development and to the quality of life that economic development makes possible (The HEA, 2011). The ultimate purpose of economic development is to support individual wellbeing, to promote social equity and to enable for country to deliver on the aspirations of its citizens. These are also system-level goals that the any country's higher education system pursues in partnership with government, business, and the broader society. Higher education's contribution to social, cultural and environmental development. Higher education plays an important role not only as a source of product and/or process innovation but also in helping to find innovative solutions and adaptation to big societal challenges such as environmental degradation, climate change, ageing societies, obesity epidemic, mass migration, extremism, conflict, etc. (OECD, 2017).